

Hội thảo khoa học “Đời sống tôn giáo Việt Nam đương đại: Hiện tượng tôn giáo mới ở Việt Nam”

Ngày 26/7/2024, tại Quảng Bình, Viện Nghiên cứu Tôn giáo, Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam tổ chức Hội thảo khoa học “Đời sống tôn giáo Việt Nam đương đại: Hiện tượng tôn giáo mới ở Việt Nam”. Hội thảo được tổ chức kết hợp hai hình thức trực tiếp và trực tuyến, với sự tham dự của đông đảo chuyên gia, nhà khoa học, đại biểu đến từ các cơ quan nghiên cứu, các ban ngành ở Trung ương và địa phương.

Ở Việt Nam, hiện có khoảng 80 hiện tượng tôn giáo mới với nhiều cách gọi khác nhau. Các hiện tượng này một mặt làm gia tăng tính đa dạng của đời sống tôn giáo, mặt khác lại đặt ra những thách thức mới cho việc ứng xử với các loại hình niềm tin, thực hành nghi lễ và tổ chức cộng đồng này. Hội thảo góp phần nhận diện, phân tích, đánh giá về bản chất của các hiện tượng tôn giáo mới ở Việt Nam hiện nay, qua đó đưa ra những khuyến nghị về chính sách, pháp luật của Nhà nước liên quan đến các hiện tượng mới này.

Tại Hội thảo, các đại biểu tập trung thảo luận, làm rõ một số vấn đề lý luận cũng như thực tiễn đời sống của các hiện tượng tôn giáo mới. Các đại biểu chỉ ra, ở tỉnh Quảng Bình có các hiện tượng tôn giáo mới tiêu biểu như Hội thánh Đức Chúa Trời Mẹ, Năng lượng trống đồng Việt Nam, Pháp luân công. Các hiện tượng tôn giáo mới này hiện được kiểm soát tốt và ít ghi nhận xử lý vi phạm. Ở một số địa phương như Hải Dương, Hà Nội, Nam Định... xuất hiện hiện tượng thờ Chủ tịch Hồ Chí Minh với nhiều tên gọi khác nhau như Tâm linh Hồ Chí Minh, Ngọc Phật Hồ Chí Minh, đạo Bác Hồ... Theo các đại biểu, một số đặc điểm cơ bản của hiện tượng tôn giáo

mới này là các điện tư gia thờ Chủ tịch Hồ Chí Minh có cách bố trí và số lượng đối tượng thờ cúng cũng như nghi lễ khác nhau; chủ điện thường là những người phụ nữ với trình độ học vấn thấp, hoạt ngôn, có khả năng chữa bệnh; in ấn kinh sách nội bộ, chủ yếu là văn khấn và viết bằng văn vắn; các nghi lễ thường gắn liền với những ngày kỷ niệm lớn của đất nước hoặc ngày liên quan đến các vị thần thánh, anh hùng dân tộc như Ngày sinh nhật Hồ Chủ tịch 19/5, Ngày thương binh liệt sĩ 27/7, ngày Quốc khánh 2/9,...

Các đại biểu cho rằng, bên cạnh những hiện tượng tôn giáo mới kể trên, vẫn còn nhiều nhóm, giáo phái, đạo tràng hoạt động vô cùng đa dạng và phong phú. Các đại biểu khẳng định, nghiên cứu về hiện tượng tôn giáo mới hết sức khó khăn vì khó tiếp cận, có những hiện tượng hoạt động bí mật, không công khai, khó nắm bắt quản lý. Hơn nữa, ở Việt Nam hiện cũng chưa có danh mục thống kê về các hiện tượng tôn giáo mới như tên gọi, người sáng lập, nội dung căn bản và phương thức thực hành... Trong bối cảnh hiện nay, có thể sẽ xuất hiện ngày càng nhiều hiện tượng tôn giáo mới với cả yếu tố tích cực (thỏa mãn những nhu cầu tinh thần, an toàn hiện sinh...) lẫn tiêu cực (xuất hiện sự ly tán, mâu thuẫn dân tộc, tôn giáo, phê phán truyền thống...), do đó cần nhìn nhận hiện tượng này như một sự tất yếu, khách quan trong quá trình phát triển của xã hội và đời sống tôn giáo.

Theo các đại biểu, chúng ta cần thay đổi nhận thức về các hiện tượng tôn giáo mới, tránh chủ quan duy ý chí, phủ nhận, quy chụp; cần ứng xử phù hợp để vừa đảm bảo quyền tự do tín ngưỡng, tôn giáo, vừa hạn chế những tác động tiêu cực của các hiện tượng này.